

Wåra Rötter

Tjust Släktforskarförening

Nummer 1

2004

Årgång 18

Klockegubben

Vårens Program

Mordet på Tertul

Tjust

Släktforskarförening

Ordförande:	Holger Kanth	Tel. 0490 - 148 68
Sekreterare:	Valdy Svensson	Tel. 0490 - 188 18
Kassör:	Yvonne Andersson-Gullberg	Tel. 0490 - 201 85
Övriga ledamöter:	Hans Viberg	Tel. 0490 - 214 28
	Lars Oswald	Tel. 0490 - 148 36
Suppleanter:	Anne-Maj Olofsson	Tel. 0490 - 324 02
	Oskar Södergren	Tel. 0490 - 322 97
Ansvarig för dataregister:	Holger Kanth	Tel. 0490 - 148 68
Ansvarig för medlemsregister:	Lars Oswald	Tel. 0490 - 148 36
Redaktionen för Våra Rötter		
Redaktörer:	Lars Oswald Lysingsvägen 27, 593 53 Västervik	Tel. 0490 - 148 36
	Inga Linde Tunagatan 5 C, 753 37 Uppsala	Tel. 018 - 25 11 32
	e-post: i.linde@telia.com	
	Katarina Korsfeldt Höders väg 3, 754 40 Uppsala	Tel. 018 - 50 85 55
	e-post: kkorsfeldt@hotmail.com	
Layout:	Bo Sandberg Hornsvägen 15 E, 593 54 Västervik	Tel. 0490 - 321 83
	e-post: sandberg.bo@telia.com	

Det går bra att skicka material som pappersmanuskript, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer. Vi använder oss av PC. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Skickar ni digitala bilder ska dom vara i minst 250 dpi vid 100% och i jpg-fil.

Föreningens adress:	Tjust Släktforskarförening c/o Stadsbiblioteket
	Box 342
	593 24 Västervik
Postgiro	494 76 67 - 4
Föreningens org. nr.	833600 - 7128

Medlemsavgift 100 kr
familjemedlem 50 kr per år

INNEHÅLL I DET HÄR NUMRET

Sid. 2	Presentation och innehåll.
Sid. 3	Föreningsnytt. Vårens Program.
Sid. 4	Kursvecka på Gamleby Folkhögskola.
Sid. 5	DIS-Småland Ort- och kartfunktioner i Disgen 8. Nya Tidskrifter.
	Nya medlemmar.
Sid. 6-8	Klockegubben.
Sid. 8	Efterlysning.
Sid. 9	Erik Axel Söderholm. Anbytdagen i Edsbruk.
Sid. 10-11	Mordet på Tertul.

Teckningen till Tjust Släktforskarföreningens förstasida har gjorts av Nina Nilsson och bearbetats av Bo Sandberg

FÖRENINGSNYTT

Mikrokort:

Nu har vi fått hem microkortet på församlingsböcker för Västervik fram till 1931. Även kort för födda, vigda, döda, finns att tillgå.

Hemsida:

Vi vill uppmärksamma adressen till vår hemsida: www.tjustanor.com
Här finns uppgifter om föreningens programverksamhet, nyheter till vårt forskarcentrum m.m.

Hemsida:

Vi upprepar adressen till det stora Soldatregistret som nu finns på Internet.

[www.liu.se/tema/
databaser/search.php?id=49](http://www.liu.se/tema/databaser/search.php?id=49)

PROGRAM FÖR VÅREN 2004

Onsdag 17 mars

Tid: kl 18.45

**Plats: IOGT/NTO- lokalen
Bergsgatan 3**

Föreningens årsmöte. Program: "Börsebomordet". Christer Warfinge berättar till videofilm.

Anbyten, kaffe, lotterier.

Lördag 3 april

Tid: kl 09.00-16.00

Plats: Gamleby Folkhögskola

Temadag med anbyten. Program: Generalmönstring soldater, Lars Oswald.

"Kung Kalle av Kurrekurreduddön" av Joakim Langer.

**Anmälan: senast 26 mars 2004 till Holger Kanth 0490-148 68,
E-post holger.kanth@telia.com eller till Lars Oswald 0490-148 36.**

Lördag 15 maj

Tid: kl. 10.00 - 15.00

**Plats: Folkets Hus
Ankarsrum**

**Anbytdag för socknarna: Hallingeberg, Blackstad, Törnfall,
Västrum, Gladhammar, Hjorted samt Västervik.**

Kaffeservering

**Anmälan senast 30 april 2004 till Holger Kanth 0490-148 68,
E-post.holger.kanth@telia.com eller till Lars Oswald 0490-148 36**

Söndag 20 juni

Tid: kl. 10.00

Plats: Samling vid Kyrkan

Torpvandring i Lofta socken.

Vecka 32 2 - 6 augusti

Kursvecka på Gamleby Folkhögskola.

Se särskilt program sid 4.

Välkomna på våra träffar hälsar Styrelsen. Anteckna träffarna i Din kalender.

**Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342, 593 24 Västervik**

Veckokurs vecka 32, 2-6 augusti 2004, på Gamleby Folkhögskola

”Påbyggnad i Släktforskning”

Måndag	09.00-09.15	Kursens öppnande
	09.15-10.30	”Kopporna och den vita pesten, bävergäll och daggmaskolja”, Margaretha Löfholm
	10.30-10.50	Kafferast
	10.50-12.30	Var källkritisk i din forskning, Lars Oswald
	12.30-13.15	Lunch
	13.15-16.00	Utflykt till Överums Hembygdsmuseum, Stig Loftås
Tisdag	09.00-10.30	Vad skiftekartor berättar, Ulla Ekberg
	10.30-10.50	Kaffe
	10.50-11.30	forts. ”Vad skiftekartor berättar”
	11.40-12.30	Läsning av gammal stil, Stina Kanth o Gunilla Källström
	12.30-13.15	Lunch
	13.15-15.00	Emigrationsforskning, Förbundordf. Ted Rosvall
	15.00-15.20	Kafferast
15.20-16.00	forts. ”Emigrationsforskning”	
Onsdag	09.00-10.30	Läsning av gammal stil, Stina Kanth o Gunilla Källström
	10.30-10.50	Kafferast
	10.50-12.30	Ellen Key-Europé med rötterna i Tjust, Anitha Johansson
	12.30-13.15	Lunch
	13.15-15.00	Domböcker vad hittar jag där, Ragnar Fornö
	15.00-15.20	Kafferast
	15.20-16.00	forts. ”Domböcker”
18.00-21.00	Besök i Gamleby Tingshus, avslutning med en salladsrätt på skolan	
Torsdag	09.00-10.30	forts. ”Domböcker”, Ragnar Fornö
	10.30-10.50	Kafferast
	10.50-12.30	forts. ”Domböcker”
	12.30-13.15	Lunch
	13.15-15.00	Skogen och naturen, Torsten Ungaäter
	15.00-15.20	Kafferast
15.20-16.00	Läsning av gammal stil, Stina Kanth o Gunilla Källström	
Fredag	09.00-12.00	Släktforskning i olika dataprogram, Willy Vernersson
	12.00-12.30	Avslutning

Anmälan till:
Gamleby Folkhögskola
0490-131 00

DIS-Småland inbjuder till Temamöte 2004-04-17

Plats: Ålem/Bäckebo
Tema: Ort -och kartfunktionerna i Disgen 8
Tid: 12.30 - 17.00
Lokal: Helgeboskolan ca 3 mil norr om Kalmar och ca 1 mil från E22
Pris: 60:- inkl kaffe & fralla.

Vägbeskrivning lämnas av Jan Jutefors, tel 0480-665 65
För att fixa fiket är det bra om du hör av dig i förväg.

Kontakta:
Ingvar Kärrdahl 0370-65 07 15
Rune Elofsson 0381-129 94

Om du kör fel eller inte hittar rätt väg!
Får du hjälp om du ringer följande mobilnummer.
070-522 19 57, 070-863 12 17, 070-565 76 40, 070-327 33 27

NYA TIDSKRIFTER SOM KOMMIT UNDER

VINTERN...

Hallandsfararen	nr 62 /18	Hallands Genealogiska förening
Släktbandet	nr 42/11	Eksjöbygdens Släktforskarförening
Diskulogen	nr 63	Föreningen DIS
Dalfolk	nr 4 /16	Släkt, Hembygds. Emig. Dalfolk
ÖGF-Lövet	nr 75	Östgöta Genealogiska förening
Släkt-Eken	nr 4 /20	Blekinge Släktforskarförening
KGF-Nytt	nr 83/21	Kronobergs Genealogiska förening
Västgötogenealogen	nr 4 /22	Västgöta Genealogiska förening
Stamträdet	nr 1 /17	Sällskapet Släktforskare Sandviken
Släkthistoriskt Forum	nr 5/22	Släktforskarförbundet
Arosiana	nr 1/11	Västerås släktforskarclubb
KLGF-bladet	nr 50/12	Kalmar läns Genealogiska förening
Anropet	nr 5/20	Stor Stockholms Genealogiska förening
Njudungen	nr 44 /12	Njudungs Genealogiska förening
Släktforskaren	nr 90	Västerbergslagens Släktforskare
Mark-Rötter	nr 1 /20	Marks Härads Släktforskarförening
An-Siktet	nr 4/16	Folkare Släktforskarförening
Släkt-Trädet	nr 4	Nordvärmlands Släktforskarförening
Anbudet	nr 1	Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarför.
Runslingan	nr 1	Föreningen Släktf. I Uppland
Södertälje - Probanden	nr 149 /25	Södertälje Släktforskarförening
Släktbiten	nr 4 /20	Släkt & Bygd Bollnäs
MGF-Nytt	nr 1	Midälva Genealogiska förening
Sukutiето	nr 4	Genealogiska samfundet i Finland
Värmlands Anor	nr 4	Värmlands Släktforskarförening
Ådalingen	nr 4	Ådalens Släktforskarförening
Åsbo Släktblad	nr 2/16	Åsbo Släkt-och Folklivsforskare
DIS Småland	nr 15/7	DIS Småland
PLF-Nytt	nr 68	PLF-Oskarshamn
PLKFV Forskaren	nr 1	Katrineholm-Flen-Vingåkers Släktforskare
Anletsbladet	nr 2	Botvidsbygdens släktforskare
Släkt och Hävd	nr 1 + 2	Genealogiska föreningen

Nya medlemmar som vi hälsar välkomna till föreningen

Sune och Ulla Engström
Bondegatan 10
593 34 Västervik

Ewa Lithander
Norrtullsgatan 6
593 38 Västervik

Lars-Birger Olsson
Bryggstigen 8
593 38 Västervik

Ann-Christin Johansson
Dalhemsvägen 20
590 96 Överum

Helena Cederlöf
Storhammarsvägen 5, Ukna
590 98 Edsbruk

Lena Nilsson
Kärrgatan 8
590 98 Edsbruk

Susanne Andersson
Vråka, Oppgården
590 98 Edsbruk

Anita Adolfsson
Törnrosvägen 20
593 43 Västervik

”Klockegubben”

eller en släktforskares glädjemen och vedermödor

Strax innan min far avled 1989, överlämnade han till mig ett fickur av den gamla typen med uppfällbar boett. På boettens insida stod ingraverat med sirliga bokstäver ”från Överums styrelse på 70-årsdagen den 8/4 1921”. På boettens utsida fanns ett namnschiffer ingraverat med gammaldags snirklar. CEA., d.v.s. Carl Emil Andersson. Ett ur som enligt min urmakare hade ett hyfsat verk med mycket guld i klockans ram och boett och som fortfarande gick rätt om man drog upp den. Klockan har alltid imponerat på mig och jag har alltid undrat vem dess ursprungliga ägare var. Min far som var född i Göteborg men uppfödd hos sin farfar i Överum, alltså hos ”Klockegubben”, berättade inte mycket om sin uppväxt där. Mitt intresse för slakten var på den tiden inte så stort. Träffade aldrig min farfar och farmor och knappast heller min far p.g.a. av mina föräldrars skilsmässa 1941. När min far blev äldre kom vi närmare varandra, men eftersom han inte bodde i Göteborg, utan i Stuttgart i Tyskland, Tranås och Stockholm hände det inte så ofta. Mitt arbete och familj gick naturligtvis i första hand.

I samband med min pension år 2000 fick jag plötsligt en massa tid över. Det är inte lätt att bli ledig från engagerande arbete och stå där ensam med hustrun som enda support efter 45 år i arbetslivet. Det har nog fler än jag har upplevt. Men människans förmåga att anpassa sig i ännu svårare situationer än denna, är ju väl känd.

Nåväl nu fanns det möjlighet att forska efter klockans ursprungliga ägare. Det gällde alltså släktforskning. De Göteborgska biblioteken som jag sedan barndomen besökt, erbjöd omfattande litteratur om hur man börjar släktforska. Den bästa boken var ”Släktforskning steg för steg” som jag noggrant studerade. Det verkade inte så svårt! Men uppgifterna om Småland fanns ju i Vadstena och inte på Landsarkivet i Göteborg. Inga problem för en berest man som jag. Hade tidvis rest mycket i mitt arbete runt om i Sverige och utomlands. In med hustrun, matsäck och termos i bilen och ti-

digt iväg. Det var ju bara ca. 25 mil till Vadstena. Detta var i november 2001, så det var vanlig svenskt senhöst eller förvinterväder med ca. 5-6 plusgrader, men ingen frost. Anlände till Landsarkivet i Vadstena vid 10-tiden. Hade ringt och beställt ”bord” där, det skulle man göra enl. anvisningar från deras hemsida på internet. Det hade nog inte behövts, lokalen var knappt halvbesatt. Men personalen var hjälpsam och visade mig hur man får fram och läser mikrokorten. Min fru hjälpte mig en stund, men fann det sedan trevligare att beskåda staden Vadstena och dess affärer.

Fick efterhand fram att Carl Emil Andersson hade varit överskogvaktare vid Överums bruk, bott på dess herrgård och dessutom varit kantor i församlingen där. Det hade alltså varit en man med viss betydelse i bygden. Mellan min fru och mig hade han för enkelhetens skull kallats för ”Klockegubben” när jag talat med henne om min farfarsfar. Nu kändes det litet vanvördigt, att vi gett honom detta öknamn.

Alltnog, tiden går fort när man forskar och det var snart stängningsdags för Landsarkivet. Ett snabbt överslag om kostnad för övernattnings gjordes, men bedömdes vara en mindre bra investering. För mellan 500-700 kronor kunde man få åtskilliga kort från SVAR som kunde avläsas på Göteborgs Landsarkiv. Det var de berömda småländska sparsamma generna som fungerade. Därför gick resan genast hem till Göteborg..

Hur forskar man vidare? Jo man lånar kort från SVAR. Efter resan till Vadstena blev det full fart på beställningarna från SVAR, små kuvert som droppade in i brevlådan var och varannan dag och avlästes på biblioteket eller på Landsarkivet. Det verkade ju inte vara så svårt att hitta förfäderna och som de flesta nybörjare strävade jag enbart, att komma så långt bak i tiden som möjligt.

Hittade snart ”Klockegubbens” far som hette Nils Andersson som också var skog-

vaktare, först i Kättilstad i Östergötland men senare på Stensnäs gård i Ukna församling. Han var det enda överlevande barnet i sin fars första äktenskap.

Denne man hette Anders Svensson boende i Hallingeberg på flera gårdar, han var en karl med många strängar på sin lyra, han var dräng liksom de flesta män på den tiden, men blev efterhand rusthållare, bonde och torpare i nämnd ordning. Slutade som traktör på Hummelstads krog med förpantnings ägare. Det innebar förmodligen vad vi nuförtiden kallar konkurs. I hans eftermäle hade prästen skrivit att Anders deltagit i 1808-1809 års fälttåg som förstärkningskarl. Det har inte, trots senare intensiva efterforskningar, kunnat bekräftas, men jag forskar vidare.

Att hitta Anders Svenssons föräldrar visade sig vara en verklig nöt att knäcka. Enligt Hallingebergs husförhörslängder var han född i Blackstad 25/11 1787. Men där fanns han inte. Med telefonens och personalen på Landsarkivet i Vadstena hjälpt så hittade jag honom i Blackstads födelsebok på samma datum, fast 1785. (Särskilt tack till Claes Westling som delade med sig av sin erfarenhet) Men var det rätt person? Hur gör man nu? Minsta tvekan om att jag inte forskar efter rätt person, gör ju att intresset svalnar. Det gällde att gå tillbaka i Anders liv, från de säkra uppgifter jag hade när han fick sin son Nils 1815. Nu började jag förstå meningen med släktforskningen. När jag gick igenom samtliga aktuella kyrkböcker år för år, så fick jag en bild av personen Anders och hans uppväxt. Det är en lång och tragisk historia som lämpligen kan berättas vid ett annat tillfälle. Men det var rätt person och han var född 1785!

Dock utan hjälp av Holger Kanth hade det varit betydligt svårare. Honom träffade jag på internet under rubriken ”släktforskning”. Där kom jag efter hand fram till Tjust släktforskarförbund. Ringde hans telefonnummer och under samtalet lovades jag hjälp om jag E-postade mina frågor. Det gjorde jag och fick i allmänhet svar samma dag.

Heder åt en sådan hjälpsam person. Det är för övrigt inte helt ovanligt att släktforskare hjälper varandra. Har träffat fler hjälpsamma personer, senare, när jag utökat min forskning till Östergötland där min morfar, farmor och båda skogvaktarnas hustrur är födda. Men ingen har varit så alert som Holger. Blev själv strax medlem i Tjust släktforskarförbund för den överkomliga summan av 100 kr.

Kom då så småningom fram till Anders föräldrar som var, Sven Persson från Källberg i Blackstad och Kerstin Persdotter från Skälhem i Hallingeberg, gifta 16/4 1781. Det blev ett kort äktenskap, han dog 1790 32 år gammal i Hjorted som bonde. Hon avled som fattighjon i Hallingeberg av venerisk sjukdom 16/12 1804, 46 år gammal. Prästen hade dock noterat att hon var from och dygdig under sin levnad. Det kanske inte maken hade varit? Även här var det Holger som lotsade mig fram på rätt spår. Sven Perssons föräldrar var rusthållaren Per Isacsson och Catarina Karin Andersdotter från Kiellbergs rusthåll.

Nu började det bli svårt att läsa vad som skrivits i kyrkböckerna, särskilt är de stora bokstäverna svåra att tyda. Som tur är finns det även litteratur i detta ämne på biblioteket. Så jag läste och jämförde bokstäverna i husförhörslängderna med vad som stod i läroböckerna och kunde efterhand tyda prästens krumelurer. Det närmade sig 1700-talets början. Per Isacsson och hans fru var båda födda 1721. De bodde i Loggestorp? Lillträstad, Skarpräststad och slutligen på Källbergs rusthåll.

”Klockegubben” Carl Erik Andersson.

Där fanns det anknytningar till Pers föräldrar, nämligen i Hagedalen som var ett ryttartorp under Källberg rusthåll. I ryttartorpet bodde Isac Schenström, antagen som ryttare vid Östgöta rytteri 1717 i Tjust kompani. Isac visade sig vara en imponerande person. Han deltog förmodligen i fälttågen 1718 i Norge, Finland 1741-1743 och Pommern 1757-1762. Efter 50 tjänsteår avskedades han 1767. Det innebar att han var 72 år gammal när han slutade som ryttare. Han överlevde alla krigen, blev far till 12 barn med 2 fruar och dog av åldersdomsbrist 1772 alltså 77 år gammal. En del av dessa uppgifter fick jag från Lars Hill på Garnisonsmuseet i Linköping. Tack för det!

Vid samtal med en släkting till mig, om Isacs liv, frågade han ”om Isac hade någon grad i det militära”. Som om ovannämnda meriter inte var tillräckliga! Han var ingen släktforskare! Isac var född 1695, hans far var Johan i Bierka. Även med dessa uppgifter fick jag hjälp av Holger Kanth som kan läsa den kryptiska texten ur Locknevis och Blackstads födelseböcker från slutet av 1600-talet. (Det var i september 2002). Nu har jag blivit något bättre på att tolka denna text själv, men har ännu inte funnit några mer uppgifter om Johan. Söker i mantalsuppgifter och domböcker men det verkar som Johan har varit både hederlig och medellös. Den kombinationen är ju inte helt ovanlig även i vår tid!

Efter att ha fått så mycket kött på benen, var det dags att besöka biblioteket i Västervik, som är centrum för släktforskningen i Tjust. Var nyfiken på dataprogrammet som är omtalat på släktforskarförbundets hemsida. Fick besked om att det alltid fanns en jourhavande person som kunde hjälpa till med att visa hur man använder datorn. Blev vänligt mottagen av Oskar Södergren som hjälpte mig tillrätta. Efterhand dök även Holger Kanth och Lars Oswald upp och gav mig support. Det blev trots allt inte så mycket med forskningen i datorn när de kom, det fanns så mycket annat trevligt att tala om, med anknytning till bygden och släktforskningen där. Tiden led och snart stängde biblioteket. Dessutom behövde kroppen mat och vila. Det sistnämnda hade ordnats i privatrum av turistbyrån i Västervik och en pizza blev kvällens supé.

Nästa dag var jag och hängde på låset till biblioteket när det öppnade, med ambitionen att jobba med datorn hela förmiddagen. I biblioteket mötte jag Gunvald Bruce, som var dagens jourhavande hjälpreda. Det blev åter en del prat med släktforskning som ämne. Han hade kunskaper om min

ovannämnde Isac Schenström. Det hade nämligen funnits en artikel i Vimmerby tidning 1971 om Isacs liv. (vilket enastående minne han har!) Den letade han senare fram och översände till mig i Göteborg.

Nu var det dags att anträda hemfärden till Göteborg. Full med släktforskaruppslag och nöjd efter trevliga möten på biblioteket tog jag vägen mot Vimmerby över Hallingeberg och Blackstad. Stannade vid Blackstads lanthandel för att proviantera för hemfärden. Frågade där var Källbergs gård låg. Fick anvisningar härom och körde förbi, men tyckte inte jag hade tid för mer långvarig besiktning av bygden, stannade ändå till vid kyrkan och beundrade byggnaden och dess vackra läge, men for sedan vidare. Det är påfallande hur vackra och välhållna alla kyrkor och kyrkogårdar är, oavsett var man kommer i landet.

Var Hallingeberg och Blackstad några blivande turistmetropoler? Nja, naturen påminde om inlandet i Älvsborgs län, men för mig kändes det spännande att färdas igenom landskapet där mina förfäder bott. Skall vid ett annat tillfälle studera socknarna bättre, åka och se på de olika gårdarna som jag känner till från kyrkböckerna.

När man forskar i släkten och läser i kyrkböckerna får man en inblick hur folk levde förr i tiden. Man har ju trott att de levde på samma plats från vaggan till gravstenen. Blev därför överraskad hur ofta man flyttade mellan gårdarna i och i närliggande socknar. Det var väl strävan efter en bättre levnadsstandard som stimulerade flyttningen. Har nu insett att de var ganska lika oss. Men deras förutsättningar var sämre.

Trodde också att de levde ett mer kyskt liv i äktenskapets hägn då, sambolagen var ju ännu inte antagen. Även här kom mina funderingar på skam. Det stora antalet födda oäkta barn överraskade mig. Läste sedan om detta i folklivshistoria på biblioteket i Göteborg. Det beräknades där att 10% av barnen var födda utom äktenskapet. Men dessa mödrars lott var ju inte avundsvärda. De fick böta till kyrkan och deras synd utannonserades från predikstolen.

Trots allt var det ett fungerande samhälle under kyrkans hägn. Lag och rätt fanns också om än mer primitivt än i våra dagar. Man tog hand om sina utslagna som bodde i fattigstugan eller fick bo på olika gårdar. Levnadsstandarden var inte hög för de fattiga, men det var det inte heller för den

övriga allmänheten. Däremot fungerade tydligen skattuppbörden enligt strikta regler. Där finns tydligen en gammal tradition i Sverige som har nära nog fulländats i våra dagar.

Visste att det fanns ett s.k. indelningsverk för landets försvar. Men blev överraskad av att det var så många knektar. I ovan nämnda socknar var det ju ryttare, soldater och båtsmän som fäder i födelseböckerna på varje sida. Det var verkligen ett folk i vapen, särskilt under 1700-talet. Kvinnorna hade ingen lätt situation, med så många födslar. Dessutom födde de barn inte bara i ungdomen utan långt fram efter 40-årsåldern. Upp till en 10 barn var inte ovanligt, tyvärr var också barnadödligheten stor. Men de flesta överlevde. Det var en kraftig befolkningsökning mellan 1750-1850. Det kan man läsa i svensk historia, men det ser man också i kyrkböckerna när man släktforskar.

Nå hur gick det med "Klockegubben," jo om hans eftermäle fick jag tips om på Västerviks tidning. Eva Johansson hjälpte mig med att hitta Carl Emils dödsruna från december 1932. Besökte åter Västervik våren 2003 och lyckades då få ett original-exemplar av denna tidning på Norra Kalmar läns arkiv. Åkte sedan till Överum, där jag fann hans gravsten på kyrkogården. Det är en ganska stor sten med hans namn Carl Emil Andersson och hustrun Matilda Charlotta Andersdotter, samt två av barnen Elin och Carl Hugo Arnberg. Min farfar Axel Emil Andersson ligger av olika anledningar begravd i Grundsunda församling i Väster-norrlands län. Han var musiker och tog namnet Arnberg. Det var väl lite mer stuns i det namnet för en artist, än att kallas för Andersson. Fåfången är inte någon ny företeelse. Min far Sture tyckte det var dålig symmetri i stavningen och lade till ett h mellan A och r.

Syftet med denna uppsats är ju att förmedla den glädje det är att släktforska, (forskar numera på Genline) visa uppskattning för den hjälp jag fått, samt förhoppningsvis nå ut till någon som känner igen ovan nämnda personer.

**Göteborg den 24/9 2003
Ingemar Ahrnberg**

Efterlysning

Från vänster Margret (1878–1966) född i Dalhem, med dottern Valborg, fostersonen Josef, jungfrun Lotten Strand och hennes son, jungfrun Alma Ekström, dottern Greta, Adolf Johansson från Grönstorp i Baldersberg i Ukna och dottern Ingrid.

Karin Bengtsson i Sundborn efterlyser om någon vet något om personerna som är på bilden. Bilden är tagen omkring 1909 och visar unga arrendatorfamiljen Johansson i Torp, Nelhammar med tjänstefolk. Den minsta flickan Valborg blir Karins mamma. Familjen utökas senare med två söner.

Mormors föräldrar var Lars Viktor Waernelius och Emma Cristina Gustafsdotter från Risebo i Dalhem. Morfars föräldrar Johan Alfred Jonsson (1840–1913) från Baldersberg i Ukna och Anna Sofia Jonsdotter (1847–1934) från Gamleby.

Lotten Strand och hennes son har jag just inga uppgifter om mer än att hon fanns med i många år hos Torpfamiljen.

Alma Ekström född 1884 i Västra Ed, kom 1897 som fosterdotter till L.V. Waernelius och blev jungfru hos fostersystemen Margret då hon gifte sig. Alma dog i öppen tbc 1911. Under sjukdomstiden vårdades hon av Emma Lundgren dotter till nämndeman i Torp.

Josef Sundqvist född 1904 i Stockholm. Hans pappa lär ha varit skådespelare och mamman hade åkt till Amerika. En moster till honom hälsade ibland på i Torp.

Gården Torp inköptes av L.V. Waernelius av baroniet Adelswärd. I Nedre Torp bodde Lars Viktor och dottern Anna. De hade fosterdottern Linnea Lundgren, dotter till ovan nämnda Emma. I Övre Torp bodde den yngre familjen.

I Torp fanns ytterligare en gård och där hade nämndeman i Torp bott. Det lär ha varit auktion efter honom i slutet av 1800-talet. I släkten har vi föremål inköpta på den auktionen kvar.

Det skulle vara trevligt om någon vet något om de omnämnda.

Adressen är:
**Karin Bengtsson
Baggärdet 6
790 15 Sundborn**

Erik Axel Söderholm

av Hans Wilensjö

Många mämniskoöden kommer aldrig fram i rampljuset, kanske vill de efterlevande inte att deras förfäder skall komma till åtlöje för andra. Men det finns släktforskare som vill lyfta fram sina förfäder och berätta hur de levde och vad de fick gå igenom under sin livstid. En av våra medlemmar Hans Wilensjö har tillställt oss i redaktionen en livshistoria om sin morfar Axel Söderholm som var född i Östergötland och kom att tillbringa sitt liv i Östergötland med olika arbeten, bl.a. som skribent i flera lokala tidningar. Vi skall följa Axels livsöden under ett par artiklar i denna tidning.

Upprinnelsen för att följa Axel, var ett tidningsurklipp från Östgöten måndag 13/12 1954. Han besöktes då i sin "stugkammare" i Högdala i Värna av en medarbetare från Östgöten som fick Axel att öppna sina out-

Erik Axel Söderholm
född 24/1 1877 i Kimstad församling.
Son till Pigan Johanna Charlotta Göth
och fader okänd.

tömliga minneskällor. Han sitter med sin trogna följeslagare, skrivmaskinen "Monarc Visible". Den fungerar säger Axel men den "stavar så förbaskat illa". Skrivit har Axel gjort i hela sitt liv. Han har varit medarbetare i Östergötlands Folkblad, Söderköpingsposten samt Östgöten som korrespondent. Som singnatur använde han "Alex". Vem var nu denne Axel? Hans Wilensjö har tillsammans med sina systrar Anna-Maria och Harriet forskat fram levnadshistorien om Axel.

Födelse och uppväxtåren.

Född oäkta den 24/1 1877 i Kimsta sn. son till pigan Johanna Charlotta Göth. Döpt till Erik Axel. Bara att vara född oäkta var mycket negativ på den tiden, inte var det bättre att modern var piga, ett mycket lågt statuts yrke. Erik Axel var inte enda barnet till Johanna Charlotta, redan 1874 fick hon en dotter som blev döpt till Selma Charlotta, även hon en oäkting. Modern Johanna Charlotta Göth som var född i Mjölby 23/10 1854 flyttar omkring mellan socknarna. När Erik Axel föds står hon skriven på socknen i Kimstad, Nästa tillfälle hon dyker upp är i Tingstad och på Tingstads pastors Boställe. Senare kommer hon att gifta sig med Statarträngen Stolt i Tåby församling. Nu kommer vändpunkten i Erik Axels oroliga liv. Som 5-åring kommer han som fosterson till skräddaren Karl Johan Karlsson Söderholm och hans hustru Kristina Josefina Andersdotter Modig, de bor i Kimstad. Här drabbas Erik Axel av en ny motgång i livet, då fostermodern Kristina Josefina dör 1884. En ny fostermor kommer in i Erik Axels liv, då skräddaren Karl Johan Karlsson Söderholm gifter om sig 1888 med Maria Charlotta Nilsdotter. Även skräddaren är en orolig person som flyttar ofta till andra socknar. Han lämnar Kimstad fs och flyttar till Kullerstad fs efter ett år flyttar de vidare till Borgs fs. Där avlider skräddaren den 17/12 1894. Kvar är nu enkan Charlotta Nilsdotter Söderholm samt Erik Axel. Enkan kommer senare att flytta till Östra Eneby fs. Erik Axel nu 17-år, tar ut flyttningsbetyg den 7/11 1894 för att flytta till Dags-

berg fs. I utflyttningslängden står noterat drängen Axel Erik Göth Söderholm från Carlslund till Dagsbergs fs. Han kommer som dräng till Torparen Karl Otto Bergström och hans hustru Katarina Svensdotter. Boende på Bråberg Svinnerön uti Bråviken. Nu är Erik Axel på väg till fots till sin nya arbetsplats.

Mer om det i nästa nr av WR

Anbyttardagen i Edsbruk, var starten för föreningens verksamhet 2004

Ett 45-tal medlemmar från när och fjärran hade anmält sitt intresse. Anbyttardagen var avsedd för socknarna Ukna, Västra Ed, Lofta, Dalhem, Loftahammar, Gamleby och Odensvi. Som lokal användes Bruksgården och det var lyckat. Varje socken hade ett eget bord med aktuella pärmor, samt fanns tillgång till databaser både FVD och soldater. Där var det fullt hela dagen av besökare. Många åkte hem med nyfunna släktingar. Det antecknades flitigt på papper och i bärbara datorer.

Ingen behövde vara hungrig under dagen, det fanns både kaffe och varm korv att köpa och allt tog slut till glädje för ortens damer som stod för serveringen.

Eftersom föreningen skall ha en träff i maj i Ankarsrum med anbyttardag för södra kommunens socknar så kommer upplägget från Edsbruk att vara en förebild. Det blir för rörligt om man skall ha en anbyttardag med alla kommunens 14 socknar på en gång, därför var det ett bra beslut styrelsen tog om att dela upp i två dagar.

Lars Oswald

Mordet på Tertul

Pappa och farfar talade emellanåt om en avlägsen släkting som de kallade för "Tertul". Denne Tertul hade, enligt deras berättelser, blivit mördad när han var på hemväg från en auktion, gått vid sidan av vägen för att "lösa sina byxor", blev då skjuten bakifrån. Anledning till mordet skulle ha varit att han var en bråkmakare, slogs gärna, hade "gift in sig" med en änka i byn och var inte accepterad av grannarna. Jag blev intresserad av Tertul. Hur var vi släkt? Varför detta ovanliga namn? Var han soldat? Kom han från Finland, kanske från Baltikum? Ett mord i slakten har också bidragit till att jag blev nyfiken. Därför började jag och min hustru Doris att forska.

Tertuls fullständiga namn var Carl-Erik Tertulianus Pettersson född den 23 februari 1817 i byn Vestrum, Eds kapell, nuvarande Östra Eds socken. (Tertulianus blev i folkmun Tertul). Han var min farfars farfar! Föräldrar var rusthållaren och nämndemannen Petrus Tyrsson (1767 - 1830) och hustrun i andra giftet Lena Stina Larsdotter 1783 - 1863. Tertul var näst yngst i syskonskaran som var två söner och fyra döttrar. Fadern dog 1830, modern gifte om sig 1832 med bonden Samuel Persson i Grötebo, Västra Ed. Tertul flyttade 1832 från föräldrahemmet i Vestrum och blev dräng i Olserum Västra Ed. Anmärkning i husförhållningsprotokoll: "Icke till alla delar välkänd".

Han flyttade tillbaka till Vestrum men kom 1834 som dräng hos bonden Johan Asklund, St. Askö, Östra Ed. I husförhållningsprotokoll följande anmärkning: "Ofriidsam och överdådig varmed bötes enskilt och i församlingens äldstes närvaro. Ingått vederbörlig förlikning med pigan Maria Nilsdotter, som av honom blivit lägrad den 21 september 1839". Den 28 december 1839 gifte han sig med Greta Nilsdotter (1804 - 1864), änka 1838 efter torparen Nils Samuelsson i Släthåll Fredriksnäs, Gryt. Greta Nilsdotter hade fött fyra barn i första äktenskapet, en dotter och tre söner. Dottern,

född 1830, dog 1837. En son född 1839, dog samma år. I äktenskapet med Tertulianus föddes två söner: Anders Victor född 1840, dog 1842. Anders Victor född 23 juli 1843, överlevde och blev farfars far! Greta Nilsdotter blev farfars farmor!

I april 1843 flyttade Tertulianus med sin gravida hustru Greta Nilsdotter och hennes två söner till byn Åsvedal tre km NO Valdemarsvik. Samma år flyttade den unge bonden Anders Andersson till Åsvedal. Han hade i december 1842 köpt 1/8 mantal Åsvedal. I byn bodde också hemmansbrukaren Carl Paulsson, hemmansägaren Nils Månsson och bonden Nils-Petter Persson. Vid midsommartid 1843 gifte sig Anders Andersson med bonddottern Eva Charlotta Carlsdotter från Skrickerum, Tryserum. De hade ännu inga barn men en piga, Maja-Greta Carlsdotter, syster till Eva Charlotta. Tertulianus och Anders Andersson umgicks, bl a hade Anders varit fadder vid dopet av Tertulianus och Greta Nilsdotters son Anders Victor född den 27 juli 1843. De hade dock varit oense om ett markköp. Andersson hade velat köpa mark av Tertulianus men denne hade inte velat sälja.

Ur ett protokoll upprättat av kronolänsman J Lidman, vilken: "Efter erhållen underrättelse därom, att bonden Carl-Erik Tertulianus Pettersson i Åsvedal genom ett avlossat skott, uppsåtligen blivit mördad å vägen ej långt från sin hemvist, natten mellan den 26 december och den 27 december 1843 infann sig undertecknad att därom förrätta undersökning". Min hustru Doris och jag, har ur protokollet inhämtat följande uppgifter om mordet och påföljden därav. Av förhöret med Tertulianus änka Greta Nilsdotter, bonden Anders Andersson, hemmansbrukaren Nils-Petter Persson, pigan Maja-Greta Carlsdotter, hemmansbrukaren Carl Paulsson, hemmansägaren Nils Månsson alla i Åsvedal samt torparen Johan Edlund i Gillermåsen framgår följande:

Nils-Petter hade under eftermiddagen Annandag jul besökt Anders i dennes bostad, dit Tertulianus efter skymningen kommit och efter att ha fått en sup, talat i gåtor, samt yttrat att det var inbördes krig i byn. Att någon skulle dö antingen han eller någon annan. Efter en stund kom de överens om att spela kort om fläsk. De spelade tills Tertulianus och Nils-Petter vardera förlorat en ½ mark fläsk. (1 mark = 425 gram). När Tertulianus förgäves bett Anders att mot betalning ersätta det av honom förlorade fläsket, kom de överens om att alla tre skulle gå hem till Tertulianus och där förtära det förlorade fläsket. Omkring klockan nio på aftonen lämnade de Anders bostad för att gå till Tertulianus bostad. Nils-Petter hade, sittande i köket, sett att Anders gått in i "stugan" och därifrån gått ut i förstugan med en pistol i handen. Efter ett kort stycke på väg vände Nils-Petter, med en senare förklaring, att han inte ville vara i deras sällskap därför att de var "elaka människor". Tertulianus och Anders fortsatte vandringen under vänskapligt samtal. Tertulianus hade kommit att gå ett par steg före Anders, som då avlossade ett skott i Tertulianus rygg. Anders sprang tillbaka hem, gömde pistolen vid en nedlutad tall. Tertulianus ropade på hjälp och svimmade, men efter att återfått medvetandet, trots blodförlust och gruvlig värk, släpande och krypande, tog ha sig hem och kom till sin bostad vid omkring klockan ½ tre på morgonen den 27 december.

Pistolen var laddad med minst fem kantiga blyhagel med en vikt tillsammans 1 1/8 dels lod (1 lod = 13, 3 gram). Skottet hade avfyrats på mycket nära håll bakifrån snett uppåt, därvid skadat pulsådern, levern och skallskador.

Hustrun tillkallade grannarna. Tertulianus kunde för dem och sin hustru redogöra för händelseförloppet vilket senare uppgavs till förhållningsledaren. Tertulianus avled efter gruvliga plågor omkring midnatt mellan den 27 och 28 december 1843. Den döda

kroppen låg kvar i stugan till den tredje januari 1844 då den fördes till Gryts gamla kyrka där den insattes i kyrkans valv. Vid obduktionen var kroppen djupfryst och måste därför upptinas. Den var dessutom i stark förruttelse.

Efter genomfört förhör anhölls Anders Andersson, fängslades och införpassades till länshäktet. Vid urtima ting vid Hammarkinds Härad i Mogata den 20 januari 1844 dömdes Anders Andersson till döden genom halshuggning. Avrättningen ägde rum den 6 juni 1844 i Norrköping.

Greta Nilsson var nu 39 år, änka för andra gången och hade från första äktenskapet två söner tio och sju år, samt sonen Anders Victor fem månader, som blev farfars far. Att bli änka med tre minderåriga barn i mitten av 1800-talet måste ha varit en fruktansvärd situation. Hon hade under sex år förlorat två män, en dotter och två söner. Änkepension, barnbidrag, föräldrapenning, barnvårdscentral, daghemsplats, krisgrupp eller någon form av socialtjänst förekom inte. Hon fick trots allt behålla barnen i sin vård.

År 1846 flyttade hon till Segersrum, Hornsberg. Samma år gifte hon sig med Nils Fredrik Pettersson från Gusum född 1818. Den 31 augusti 1849 föddes deras dotter Christina Wilhelmina.

Greta Nilsson var en beundransvärd mor och maka som genomlevde alla dessa sorger och bedrövelser. Tack vare hennes omsorg och uppfostran av Anders Victor, samt ytterligare tre barn, gav hon oss efterlevande en chans. Hon avled den 16 november 1864 sextio år gammal.

Anders Victor flyttade hemifrån vid tretton års ålder och arbetade som dräng vid Åkermossen, Hornsberg. Den 27 oktober 1867 gifte han sig med Clara Lovisa Carlsdotter född den 21 juni 1843 i Petthäll, Tryserum. De bosatte sig i Ingelsbo, Tryserum. Han arbetade några år vid bygandet av järnvägen mellan Valdemarsvik och Norrköping och bodde under den tiden i Snällebo, Härad och Stjärneberg. År 1846 flyttade de till Vittvik där han arbetade som statdräng. 1879 var han statdräng i Emtöholm och Tappemåla, Ringarum. 1895 flyttade de till Gusum. Anders Victor dog 1919.

I familjen föddes tre söner och tre döttrar:
Carl Johan Gottfrid född 25/8 1868
Clas Oskar " 2/2 1871 = min farfar
Gustaf Sigurd " 17/7 1876
Beda Christina " 24/7 1879
Anna Victoria " 8/3 1872
Anna Frideborg " 6/7 1885

Clas Oskar föddes i Härad, Tryserum. Åren 1886 - 1888 var han dräng i Brårum, 1889 i Fifalla, Ringarum. 1890 flyttade han till Vittvik som statdräng. Den 28 november 1894 gifte han sig med Anna Charlotta Amundsson född 7/5 1870 i Grönnäs, Tryserum. De flyttade i början av 1900-talet till Spångdalen, Västra Ed, därifrån flyttade de till Omgården Härnum, Västra Ed. Efter arrendetidens slut köpte de Lebo i Härnum där de bodde tills farmor avled 1945. Lebo såldes, farfar flyttade till sonen Halvar med familj i Sandered, Loftahammar. Farfar avled 1953 på ålderdomshemmet i Västra Ed.

De fick två söner:

Bror Halvar
född 15/9 1897 död 4/12 1981
Elis Martin Petrus
född 8/11 1904 död 14/1 1977
Halvar gifte sig 1921 med Signe Svensson
född 16 december 1899 död 13 april 1999.
De fick en son.

Elis gifte sig 1929 med Aina Matilda Jacobsson född 18 oktober 1910 död 11 juli 1993.

De fick sju barn, jag är ett av dessa!
Hur gick det för Anders Andersson änka Eva Charlotta Carlsdotter från Skrickerum? Men också för Greta Nilssons två söner och Christina Wilhelmina? Om någon av deras efterlevande vet något, var vänlig kontakta mig!

Bror Lagvik (son till Elis och Aina)
Skivlingsvägen 5
756 45 Uppsala
018/ 302723
E-post: lagvik@minmail.net

I nästa nr av Våra Rötter

Fortsättning om
"Erik Axel Söderholm"

Information från "Årsmötet"

Fortsättning om Oskar Hult
"Äventyret före emigrationen till
Amerika"

Våra Rötter

Material till nästa nummer av Våra Rötter måste vara oss tillhanda senast den 30/4-2004. Det går bra att skicka material som pappersmanuskript i Times New Roman, 11 punkter, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Det går också bra att skicka kort, så scannar vi in dom. Glöm ej att skriva adress, så vi kan skicka tillbaka korten.

Lars Oswald
Lysingsvägen 27
593 53 Västervik
Tel. 0490 - 148 36

Inga Linde
Tunagatan 5 C
753 37 Uppsala
Tel. 018 - 25 11 32
e-post: i.linde@telia.com

Katarina Korsfeldt
Höders väg 3
754 40 Uppsala
Tel. 018 - 50 85 55
e-post: kkorfeldt@hotmail.com

Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342, 593 24 Västervik

Förenings Brev

B

